

**BARBARA HONEYMAN HEATH ROLL
(1910-1998)**

Leserneyi Márta szobrászművész alkotása

Barbara elment... 1998. június 19-én, pénteken Carmeli (California, USA) otthonában elhunyt Barbara Honeyman Heath Roll. Még megérte, hogy a budapesti Testnevelési Egyetem "Doctor et Professor Honoris Causa" címmel ismerje el szakmai életútját, bár a hosszú utazást és az azzal járó fáradságot már nem vállalhatta, így nem volt jelen az ünnepélyes aktuson. (Sajnos, a címmel járó oklevelet már nem kapta kézhez, mert azt csak késve küldték el néki.)

Amikor pár éve, 85. születésnapján folyóiratunkban is köszöntöttük őt, még élénken élt emlékezetünkben az 1994-ben Szombathelyen rendezett Auxológiai Világkongresszuson tartott ragyogó előadása, igaz, ma is jól emlékezünk rá. Akkori köszöntésemben optimistán, további alkotókedvet kívántam néki. Még nem gondoltam, hogy hamarosan nekrológot kell írnom róla.

Abban a köszöntőben így írtam Barbaráról: "...nemcsak mint világviszonylatban is kiemelkedő tudóst, nemcsak mint a testalkati variációk kutatásának Number One-ját, *élő klasszikusát*, de mint nagyszerű embert, humanistát is elismerik, tisztelik".

Ott leírtam, milyen nagy élményem volt, amikor 1975-ben itt a tanszékünkön három héten át naponta dolgozhattam vele. Írtam új-guineai kutatásairól is. 1958 után, amikor közzétette a szomatotipizálás módosításának szükségességéről írott alapvető dolgozatát, Margaret Mead felkérte őt, alkalmazná újonnan ajánlott módszerét a Papua New Guinea-ban, Pere községben élő Manus törzs tagjaira. Tizenhat expedíciós utazás keretében nemcsak a Manus emberek testalkatát dolgozta fel, hanem az egész közösség genealógiáját is "Stori Bilong Pere" c. monográfiájában (a cím írásmódja pidgin English).

Barbara fő művének tekinthető a Lindsay Carter-rel közösen írott, 1990-ben Cambridge-ben megjelent *Somatotyping - Development and Application* c. könyve. Ez a

nélkülözhetetlen kézikönyv ma már minden humánbiológiai laboratórium könyvespolcán ott található.

Barbara életútjáról már több köszöntésben megemlékeztem (Humanbiol. Budapest. 16; 7-8. 1985, Anthropol. Köz. 37; 187-188. 1995), most inkább Barbarát, az embert idézem vissza, részben az ő emlékezései alapján. Amikor gyakran kérdezték őt, mi haszna van a szomatotipizálásnak, miért csinálja, ő így válaszolt: Azért, mert érdekes. Nem fűzött nagy illúziókat munkájának "hasznosságához". Azt meghagyta másoknak. Ő megelégedett azzal, hogy valami érdekeset, tudományosan jelentőset alkotott, és ettől elégedett, kiegyensúlyozott, vidám volt. A Pere-beliek úgy hívták őt: "A mosolygó Asszony".

Temetésén tíz búcsúbeszéd hangzott el, kollégái, tanítványai, barátai emlékeztek meg róla, munkásságáról, tudósi és emberi nagyságáról. Egyik méltatója idézte tőle a következő gondolatokat, amelyeket Barbara 60 éves korában vetett papírra: *"How can I remember all the questions I have asked in six decades? How can I remember how many answers I rejected? How can I know which raptures, which anguishes evoked new questions, steered me toward new answers? ...The child who learned to read by kerosene lamp is the woman sits at the electric typewriter with the whirring motor that begs mind and fingers to synchronize. The child who gave breath to the calf with the caul...learned to be an anthropologist. She learned to love the human species as well as other species. She is learning to classify, to describe. She is trying to understand. She wants to be useful."*

Valóban, Barbara "hasznos" volt. Hasznos, mert olyasmit adott az egyetemes humánbiológia tudományának, amivel száz meg száz kollégáját segítette a tájékozódásban, a testalkati variációk közötti eligazodásban. És "hasznos" volt, mert sok-sok kollégája alkalmazza naponta a Heath-Carter-féle antropometriai szomatotipizálás módszerét.

Többünket kitüntetett barátságával: mi e tekintetben is "hasznosnak" éreztük őt, hiszen életreszóló élmény volt vele dolgozni, félnapokat vagy hosszú estéket kitöltő, érdekesítő eszmecsereket folytatni vele, vagy éppen sportversenyeken figyelni szomatotipizálási megjegyzéseire, avagy éppen csak zenét hallgatni vele (a budapesti Zeneakadémián vagy Carmeli házában) és élvezni társaságát. Távozásával pótolhatatlan űrt hagyott maga után. Szívünkben őrizzük őt. Kedves egyéniségét, bölcs humorát, mosolyát nem felejtjük. R.I.P.

Eiben Ottó